

ROMEO

WILLIAM
SHAKESPEARE

MARNÁ
LÁSKY SNAHA

LOVE'S LABOUR'S
LOST

NAKLADATELSTVÍ ROMEO

Přeložil Jiří Josek

*Tato kniha vychází za finanční podpory
Ministerstva kultury České republiky.*

Translation, Preface, and Commentary © Jiří Josek, 2016
ISBN 978-80-86573-59-5

PŘEDMLUVA

Marná lásky snaha bývá pokládána za Shakespearovu ranou komedii. Autor ji napsal patrně v letech 1594 až 1595. Nicméně řada okolností naznačuje, že na ní v průběhu let ještě pracoval a konečnou podobu jí zřejmě vtiskl až po roce 1597. V poslední době proto bývá řazena spíš do skupiny úspěšných her z tohoto období, kterými jsou **Král Richard II.**, **Romeo a Julie** a **Sen čarovné noci**. Tyto hry charakterizuje výrazná lyričnost, převaha veršovaných, často rýmovaných pasáží a vzpurná energie mládí. Nejspíš také právě v této době začíná Shakespeare psát **Sonety**, jejichž ohlasy, citace, ba i celá čísla se ve hře objevují. A přece **Marná lásky snaha** byla dlouho komedií přehlíženou, ba dokonce zavrhanou. Hře byla vytýkána málo dramatická stavba, přemíra slovního balastu a samoúčelných slovních hříček, obsahujících často nevkusné obscénní dvojsmysly. Například velký anglický kritik 19. století William Hazlitt prohlásil, že kdyby měl nějakou hru ze Shakespearova kánonu ožlet, byla by to právě tato. Její první český překladatel Jakub Malý ji označil za „chatrný kus“ a mnohá „nepřeložitelná“ a „nechutná“ místa do svého překladu raději ani nezahrnul. Několik staletí se hra takřka nehrála a zdá se, že ji docenilo až 20. a 21. století, kdy se vrátila na přední scény. Komédie plná radosti z obžerného pábení, hledání smyslu v nesmyslu i zcizujících momentů se tak ústrojně setkala s poetikou moderního divadla. Není to poprvé ani naposled, kdy tak Shakespeare předběhl svou dobu.

Neví se o žádném přímém literárním pramenu, na jehož podkladě by autor hru napsal. Zjevná však je inspirace aktuálními historickými událostmi a postavami. V navarrském králi Ferdinandovi, který se s třemi svými přáteli zaslíbí askezi a studiu, dramatikovi současnici snadno poznali navarrského a posléze francouzského krále Jindřicha IV. a jistě se potutelně smáli, že se tu právě tento pověstný sukničkář zavazuje k celibátu. I jména Ferdinandových tří vznešených přátel si autor vypůjčil od reálných dvořanů krále Jindřicha. Zápletka, kterou do hry vnese příchod francouzské princezny a jejích tří půvabných dvorních dam, odpovídala návštěvě Ferdinandovy zavržené manželky Markéty z Anjou, která dorazila na navarrský dvůr dojednat odstoupení Akvitánie. Dokonce i afektovaný rétor a excentrik Špa-

něl don Armado byl, zdá se, strážen podle populární osoby uprchlého španělského ministra Pereze, který našel azyl na anglickém dvoře. A kdo byl předobrazem karikatury dvou školometských rozumbradů Holoferna či faráře Nathaniela, je předmětem dohadů řady badatelů. Jedna z nejrozsáhlejších scén hry, kdy se mladí kavalíři v čele s králem obléknou do ruských kostýmů a jdou si dámy namlouvat, musela zase v divácích silně rezonovat se vzpomínkami na pozoruhodnou událost, když ruský car Ivan Hrozný, ač popáté ženatý, zatoužil na sklonku života pojmout za manželku Angličanku královské krve, a vyslal proto v roce 1584 do Londýna poselstvo námluvčích i s muzikou. Tyto zprostředkované námluvy jedné z dvorních dam měly tak komický průběh, že si o nich dlouho vyprávěl celý Londýn.

Je tedy zjevné, že svého času šlo o komedii nanejvýš aktuální, s množstvím konkrétních narážek a poťouchlostí určených zasvěcenému obecenstvu. Navíc byl kus zřejmě původně psán pro náročné intelektuální publikum, studenty právnické koleje, pro které skryté významy vtípů a časté literární aluze byly vítanou výzvou. Jistou komplikací je i skutečnost, že dochovaný text byl vysázen nekvalitně a není spolehlivou zárukou původního znění. Je tedy jasné, že ve chvíli, kdy jinotaje a jejich konkrétní zdroje překryl čas, ztratila hra natolik spjatá s kontextem svého vzniku mnohé ze své původní adresnosti. To podstatné v ní ale zůstalo: okouzlení z možnosti jazyka, jeho oslava i parodie, schopnost řeči odhalovat i zakrývat pravdu.

Lze si představit, co asi Shakespeara k napsání této hry vedlo. Jako maloměstský mladík bez vyššího vzdělání přišel do Londýna a jistě byl oslněn vytríbenou konverzací zlaté mládeže v salonech šlechtických patronů. Srdnatě snášel své postavení outsidera i jejich vzdělaneckou přezíravost a zároveň si uvědomoval, jak velice jsou jejich učené úvahy a poetické vzněty vzdáleny reálnému životu. Možná právě z tohoto pocitu vznikla hra, která je v hlavním, „aristokratickém“ pásmu průkopníkem salonní duchaplné konverzační komedie, za použití módního zdobného literárního stylu, tzv. „euphuismu“, a v druhém, „lidovém“ plánu nastavuje této manýře nelichotivě zrcadlo drsné skutečnosti.

Je pravda, že příběh sám je vsutku skrovný. Bombastická přísaha krále a jeho přátel, že se oddají studiu a vzdají všech světských požitků, s příchodem francouzské princezny a jejich dvorních dam bere rázem za své. Předem je jasné, která z dam má vyhlédnutého kterého z pánů, a hned při prvním setkání se i páni dle daného rozvrhu patřičně zamilují. Každý tajně napíše své milované milostnou báseň; ostatní ho v úkrytu vyslechnou, takže záhy vyjde najevo, že se jako křivopřísežníci ocitají na jedné lodi. Následuje maškarní namlouvání, kdy si omylem každý namlouvá jinou než tu svou, a když to páni, už bez masek, zjistí, dámy triumfují, za vydatné pomo-

ci svého zženštilého důvěrníka a princeznina tajemníka Boyeta, takže pánové mají z ostudy kabát.

Ve druhém plánu se odehrává milostný příběh španělského dona Armada, který zahoří láskou k venkovance volných mravů Jaquetettě a musí nést následky. Španěl, tedy příslušník národa tehdy nepřátelského Anglii, který už svým jménem evokuje poražené španělské loďstvo, je očekávaným předmětem výsměchu, a také se mu ho dostává, a přece paradoxně má tato donquijotská postava autorovy i divákovy sympatie. Právě on ze všech mužů ve hře projeví nejvíce cti a charakteru. Zatímco reálných předobrazů postav „lidového“ pásma se lze jen domýšlet, jejich literární inspirace je jasnější. Pro postavu dona Armada je jí plautovský „chlubný vojín“, jeho páže Múra je typem bystrého sluhu Zanniho z italské komedie dell'arte. Šašek Kokos pak vnáší do hry neomalenou zemitost a prostořekost postav sluhů plautovské frašky. Učitel Holofernes a jemu oddaný farář Nathaniel, jejichž prostřednictvím si autor střílí z povrchně učených a planě přemoudřelých kritiků, jsou další typy známé z komedie dell'arte.

Z celé plejády typů ovšem vystupuje jedna postava, která obě pásma propojuje. Je jí králův společník Biron. Tento jízlivý komentátor lidských slabostí a pošetilostí i zanícený milenc a básník se nedá vměstnat do žádné šablony. Zdá se, že především jeho ústy tu promlouvá sám autor, který podle řady kritiků v Bironovi vytvořil svůj autoportrét z té doby. Není to ale portrét zcela lichotivý. Přestože snad Biron vidí o něco dál než ostatní pánové a jeho názory a pohled na svět zůstávají při zemi, ani on se neubrání mužskému šovinismu či intelektuální nadutosti, s níž shlíží na upřímnou snahu prostého lidu potěšit vrchnost uměleckou produkcí. Tento milovník a opěvovatel žen se tak před shovívavými a empatickými dámami znemožní ze všech nejvíc a čeká ho za to nejtěžší trest.

Marná láska snaha je komedie o jazyku, ale i o souboji pohlaví, jehož jednoznačnými vítězi jsou ženy. Jejich vítězství podřídil dramatik i zákonitosti dramatického žánru a připravil tak divákům šokující závěr. Stín smrti, kterým hru na konci zahalil, nepřináší jen varovné memento, konfrontaci pomíjivých slov a slibů s mystériem konce lidské existence, ale i naději, že člověk se dokáže napravit. Žánrově neuspokojivý konec pak završí píseň, která všechny ty polétavé sliby a chyby vrací pevně na zem, jak se zdá, do Shakespearova rodného Stratfordu.

JIRÍ JOSEK

LOVE'S LABOUR'S
LOST

MARNÁ
LÁSKY SNAHA

DRAMATIS PERSONAE

FERDINAND, King of Navarre

BIRON

LONGAVILLE

DUMAIN

BOYET

MERCADE

} lords attending on the King

} lords attending the Princess of France

DON ADRIANO DE ARMADO, a fantastical Spaniard

SIR NATHANIEL, a curate

HOLOFERNES, a schoolmaster

DULL, a constable

COSTARD, a clown

MOTH, page to Armado

A FORESTER

THE PRINCESS OF FRANCE

MARIA

KATHARINE

ROSALINE

} ladies attending on the Princess

JAQUENETTA, a country wench

Officers and others, attendants on the King and Princess

Scene: The King of Navarre's Park

OSOBY

FERDINAND, král navarrský

BIRON

LONGAVILLE

DUMAIN

BOYET

MERCADÉ

} páni z královny družiny

} páni z družiny francouzské princezny

DON ADRIANO DE ARMADO, výstřední Španěl

OTEC NATHANIEL, farář

HOLOFERNES, učitel

MOULA, strážník

KOKOS, šašek

MŮRA, Armadův panoš

MYSLIVEC

FRANCOUZSKÁ PRINCEZNA

MARIE

KATRIN

ROSALINA

} dámy z družiny francouzské princezny

JAQUENETTA, venkovská dívka

Družina a sloužící Krále a Princezny

Místo děje: Obora u paláce navarrského krále

ACT I.

SCENE 1.

THE KING OF NAVARRE'S PARK.

Enter Ferdinand, king of Navarre, Biron, Longaville, and Dumain.

KING Let fame, that all hunt after in their lives,
Live register'd upon our brazen tombs
And then grace us in the disgrace of death;
When, spite of cormorant devouring Time,
The endeavor of this present breath may buy 5
That honour which shall bate his scythe's keen edge
And make us heirs of all eternity.
Therefore, brave conquerors – for so you are,
That war against your own affections
And the huge army of the world's desires – 10
Our late edict shall strongly stand in force:
Navarre shall be the wonder of the world;
Our court shall be a little Academe,
Still and contemplative in living art.
You three, Biron, Dumain, and Longaville, 15
Have sworn for three years' term to live with me
My fellow-scholars, and to keep those statutes
That are recorded in this schedule here:
Your oaths are pass'd; and now subscribe your names,
That his own hand may strike his honour down 20
That violates the smallest branch herein:
If you are arm'd to do as sworn to do,
Subscribe to your deep oaths, and keep it too.

LONGAVILLE I am resolved; 'tis but a three years' fast:
The mind shall banquet, though the body pine: 25
Fat paunches have lean pates, and dainty bits
Make rich the ribs, but bankrupt quite the wits.

DUMAIN My loving lord, Dumain is mortified:
The grosser manner of these world's delights
He throws upon the gross world's baser slaves: 30
To love, to wealth, to pomp, I pine and die;
With all these living in philosophy.

JEDNÁNÍ I.

SCÉNA 1.

V OBOŘE U PALÁCE NAVARRSKÉHO KRÁLE.

Vystoupí Ferdinand, král navarrský, Biron, Longaville a Dumain.

KRÁL Ať sláva, po níž každý člověk prahne,
nás na bronzových deskách přežívá
a z hlubin hrobů na svět vynáší.
Nynější prací vykupme si čest, jež 5
navzdory času, který zhltně vše,
otupí ostří nenechavé smrti
a učiní z nás pány věčnosti.
A proto, draží spolubojovníci,
kteří jste ve válce s vlastními city
a celou armádou choutek a tužeb, 10
vězte, že naše nařízení platí.
Navarra se teď stane divem světa.
Z paláce bude akademie
pro pěstování vyšší učenosti.
Vy tři: Biron, Dumain a Longaville, 15
jste přísahali, že budete se mnou
tři roky studovat a plnit vše,
co přikazuje naše ujednání.
Smlouvu je třeba stvrdit podpisem.
Ať vlastní rukou pošpiní svou čest, 20
kdo v nejmenším závazek poruší.
Pokud vás vede pevné odhodlání,
podepište a dodržte slib, páni.

LONGAVILLE Jsem odhodlán tři roky držet půst,
duch nasytí se, tělo bude trpět. 25
Když břicho tloustne, hlava hladoví,
je prázdná, když jsou plné útroby.

DUMAIN Dumain se, Sire, zříká světských krás
a přízemní požitky přenechává 30
ignorantům a otrokům svých pudů.
Bohatství, lásku, slávu pouštím k vodě
a oddaný chci být už pouze vědě.

BIRON I can but say their protestation over;
 So much, dear liege, I have already sworn,
 That is, to live and study here three years. 35
 But there are other strict observances;
 As, not to see a woman in that term,
 Which I hope well is not enrolled there;
 And one day in a week to touch no food
 And but one meal on every day beside, 40
 The which I hope is not enrolled there;
 And then, to sleep but three hours in the night,
 And not be seen to wink of all the day –
 When I was wont to think no harm all night
 And make a dark night too of half the day – 45
 Which I hope well is not enrolled there:
 O, these are barren tasks, too hard to keep,
 Not to see ladies, study, fast, not sleep!

KING Your oath is pass'd to pass away from these.

BIRON Let me say no, my liege, an if you please: 50
 I only swore to study with your grace
 And stay here in your court for three years' space.

LONGAVILLE You swore to that, Biron, and to the rest.

BIRON By yea and nay, sir, then I swore in jest.
 What is the end of study? Let me know. 55

KING Why, that to know, which else we should not know.

BIRON Things hid and barr'd, you mean, from common sense?

KING Ay, that is study's godlike recompense.

BIRON Come on, then; I will swear to study so,
 To know the thing I am forbid to know: 60
 As thus – to study where I well may dine,
 When I to feast expressly am forbid;
 Or study where to meet some mistress fine,
 When mistresses from common sense are hid;
 Or, having sworn too hard a keeping oath, 65
 Study to break it and not break my troth.
 If study's gain be thus and this be so,
 Study knows that which yet it doth not know:
 Swear me to this, and I will ne'er say no.

KING These be the stops that hinder study quite 70
 And train our intellects to vain delight.

BIRON Why, all delights are vain; but that most vain,
 Which with pain purchased doth inherit pain:

BIRON Já můžu říct jen to, co řekli oni.
 Přísahal jsem, že budu tady s vámi
 tři roky žít a pilně studovat. 35
 Ale ta další přísná nařízení!
 Nevidět celou dobu žádnou ženu.
 To doufám, že v té smlouvě nebude.
 Jeden den v týdnu neokusit jídla
 a ostatní dny jíst jen jednou denně. 40
 To doufám, že v té smlouvě nebude.
 Spát za celou noc jen tři hodiny
 a druhý den jedinkrát nezívnout,
 když mně celá noc k spánku nestačí
 a kolikrát vospávám do oběda? 45
 To doufám, že v té smlouvě nebude.
 To je až příliš krutý celibát:
 být bez žen, hladovět a málo spát.

KRÁL Slovo dals, že se toho všeho vzdáš.

BIRON Odpusťte, Sire, to ne. Jako váš
 přítel jsem slíbil, že tu s vámi rád
 budu tři roky žít a studovat. 50

LONGAVILLE Slíbil jsi vše, co je tu napsané.

BIRON Pak možná v žertu, draží pánové.
 K čemu je vůbec tohle učení? 55

KRÁL Že neznámé ve známé promění.

BIRON Mám zkoumat to, co nezajímá svět?

KRÁL Studium dává na vše odpověď.

BIRON Pak bych chtěl vědět, k čemu je mi znát
 vše o tom, co mi chcete zakázat? 60
 Proč studovat, jak nejlépe jíst mám,
 když je mi dobré jídlo odepřeno,
 proč se mám učit, jak být milován,
 jestliže nesmím být milován ženou?
 Spíš toužím vědět, jak slib porušit 65
 a zachovat si přitom čistý štít.
 Jestli mě tohle naučíte, páni,
 nadosmrti se oddám studování.
 Slibte mi to, a hned studuji s vámi.

KRÁL Jídlo i ženy při studiu vadí,
 od vědy muže k marným slastem svádí. 70

BIRON Slasti jsou marné, ale učení
 ve strast a ve zmar život promění.

	As, painfully to pore upon a book To seek the light of truth; while truth the while Doth falsely blind the eyesight of his look: Light seeking light doth light of light beguile: So, ere you find where light in darkness lies, Your light grows dark by losing of your eyes. Study me how to please the eye indeed By fixing it upon a fairer eye, Who dazzling so, that eye shall be his heed And give him light that it was blinded by. Study is like the heaven's glorious sun That will not be deep-search'd with saucy looks: Small have continual plodders ever won Save base authority from others' books These earthly godfathers of heaven's lights That give a name to every fixed star Have no more profit of their shining nights Than those that walk and wot not what they are. Too much to know is to know nought but fame; And every godfather can give a name.	75 80 85 90
KING	How well he's read, to reason against reading!	
DUMAIN	Proceeded well, to stop all good proceeding!	95
LONGAVILLE	He weeds the corn and still lets grow the weeding.	
BIRON	The spring is near when green geese are a-breeding.	
DUMAIN	How follows that?	
BIRON	Fit in his place and time.	
DUMAIN	In reason nothing.	
BIRON	Something then in rhyme.	
KING	Biron is like an envious sneaping frost, That bites the first-born infants of the spring.	100
BIRON	Well, say I am; why should proud summer boast Before the birds have any cause to sing? Why should I joy in any abortive birth? At Christmas I no more desire a rose Than wish a snow in May's new-fangled mirth; But like of each thing that in season grows. So you, to study now it is too late, Climb o'er the house to unlock the little gate.	105
KING	Well, sit you out: go home, Biron: adieu.	110
BIRON	No, my good lord; I have sworn to stay with you:	

	Týrat se tím, že hledám osvětlení zíráním do knih, a tak oslepnout? Za světlo zraku zatemnělost smění jen světlem světél zaslepený bloud. Dřív než se světla ve tmách dopídí, zkazí si oči a nic nevidí. Naučte mě, jak oči potěšit hojivým pohledem do páru očí tak zářivých, že mohou vrátit svit i očím, které slepá láska ničí. Učenost je jak slunce, do kterého se příliš dlouze hledět nevyplatí. Chlubit se tím, co mají vyčteného, mohou jen úporní a hloupí špti. Přízemní kmotří nebeského jasu, co musí každé hvězdě jméno dát, ti nevnímají nadpozemskou krásu jak ti, co se z ní umí radovat. Znát příliš moc je přesmoc nakonec. Kmotrem může být každý pitomec.	75 80 85 90
KRÁL	Jak učeně ostouzí učenost!	
DUMAIN	Jak dokonale dělá z nouze ctnost!	95
LONGAVILLE	Pěstuje plevel a obilí kosí.	
BIRON	Už je tu jaro, slyším kejhat husy.	
DUMAIN	Proč husy?	
BIRON	Protože je miluju!	
DUMAIN	Jen plácá.	
BIRON	Plácám, ale rýmuju.	
KRÁL	Biron je krutý jako mráz, co spálí první poupata, než se rozvíla.	100
BIRON	Souhlasím. Co bychom si nalhávali? První vlaštovka jaro nedělá. Proč o něčem, co není, planě bájit? O Vánocích zatoužím po růžích stejně tak málo jak po sněhu v máji. Ať kvetou zjara, v zimě ať je sníh. I pro vás studovat je, páni, passé. Proč oknem lézt, když dveřmi vstoupit dá se.	105
KRÁL	Tak to vzdej a běž domů, Birone.	110
BIRON	Ne, Biron přísahal, že zůstane.	

	And though I have for barbarism spoke more Than for that angel knowledge you can say, Yet confident I'll keep what I have swore And bide the penance of each three years' day. 115 Give me the paper; let me read the same; And to the strict'st decrees I'll write my name.	
KING	How well this yielding rescues thee from shame!	
BIRON	<i>(Reads)</i> 'Item, That no woman shall come within a mile of my court:' Hath this been proclaimed? 120	
LONGAVILLE	Four days ago.	
BIRON	Let's see the penalty. <i>(Reads)</i> 'On pain of losing her tongue.' Who devised this penalty?	
LONGAVILLE	Marry, that did I. 125	
BIRON	Sweet lord, and why?	
LONGAVILLE	To fright them hence with that dread penalty.	
BIRON	A dangerous law against gentility! <i>(Reads)</i> 'Item, If any man be seen to talk with a woman within the term of three years, he shall endure such public 130 shame as the rest of the court can possibly devise.' This article, my liege, yourself must break; For well you know here comes in embassy The French king's daughter with yourself to speak – A maid of grace and complete majesty – 135 About surrender up of Aquitaine To her decrepit, sick and bedrid father: Therefore this article is made in vain, Or vainly comes the admired princess hither.	
KING	What say you, lords? Why, this was quite forgot. 140	
BIRON	So study evermore is overshoot: While it doth study to have what it would It doth forget to do the thing it should, And when it hath the thing it hunteth most, 'Tis won as towns with fire, so won, so lost. 145	
KING	We must of force dispense with this decree; She must lie here on mere necessity.	
BIRON	Necessity will make us all forsworn Three thousand times within this three years' space; For every man with his affects is born, 150	

	A přestože jsem dával ignoranci přednost před věděním, jsem si jist tím, že svoji přísahu porušit nechci a ty tři roky s vámi přetřpím. 115 Ale než pod to připojím své jméno, chci si to aspoň přečíst ještě jednou.	
KRÁL	Tvůj souhlas spasil tě před velkou hanbou.	
BIRON	<i>(Čte)</i> „Žádná žena se nepřiblíží na míli k mému dvoru...“ Už jste to vyhlásili? 120	
LONGAVILLE	Před čtyřmi dny.	
BIRON	A jaký je trest? <i>(Čte)</i> „...jinak jí bude jazyk useknut.“ Kdo tohle vymyslel?	
LONGAVILLE	To jsem byl já. 125	
BIRON	Ale proč, proboha?	
LONGAVILLE	Tak strašný trest zastraší všechny ženy.	
BIRON	To je strašlivé nařízení! <i>(Čte)</i> „Kdo bude spatřen v průběhu tří let při hovoru se ženou, bude veřejně zostuzen tím nejhorším 130 způsobem.“ Ten slib musíte sám porušit, Sire. Vždyť přece víte, že vás přijede navštívit dcera francouzského krále, půvabná mladá dáma, která zde 135 za svého nemocného otce chce vyjednat vrácení Akvitánie. Buď nevyhováte té podmínce, nebo nevyhováte princezně.	
KRÁL	Pánové, to jsme pozapomněli. 140	
BIRON	Učenost vždycky trochu přestřelí. Jak bádá nad tím, co se dělat má, to, co má dělat, často nedělá. Zapáleně se za svým cílem žene a za ní zůstává spálená země. 145	
KRÁL	Nemůžem ublížit tak vzácné slečně. Z nezbytí přijmu ji. Jen výjimečně.	
BIRON	Z nezbytí uděláme za tři roky více než tři tisíce výjimek. Vždyť každý muž má jisté dispozice, 150	

BIRON How low soever the matter, I hope in God for high words.
LONGAVILLE A high hope for a low heaven: God grant us patience!
BIRON To hear? Or forbear laughing?
LONGAVILLE To hear meekly, sir, and to laugh moderately; or to forbear both.
BIRON Well, sir, be it as the style shall give us cause to 195
climb in the merriness.
COSTARD The matter is to me, sir, as concerning Jaquenetta.
The manner of it is, I was taken with the manner.
BIRON In what manner?
COSTARD In manner and form following, sir; all those three: 200
I was seen with her in the manor-house, sitting with
her upon the form, and taken following her into the
park; which, put together, is in manner and form
following. Now, sir, for the manner – it is the
manner of a man to speak to a woman: for the form –
in some form.
BIRON For the following, sir?
COSTARD As it shall follow in my correction: and God defend
the right!
KING Will you hear this letter with attention? 210
BIRON As we would hear an oracle.
COSTARD Such is the simplicity of man to hearken after the flesh.
KING *(Reads)* ‘Great deputy, the welkin’s vicegerent and
sole dominator of Navarre, my soul’s earth’s god,
and body’s fostering patron.’ 215
COSTARD Not a word of Costard yet.
KING *(Reads)* ‘So it is,’ –
COSTARD It may be so: but if he say it is so, he is, in
telling true, but so.
KING Peace! 220
COSTARD Be to me and every man that dares not fight!
KING No words!
COSTARD Of other men’s secrets, I beseech you.
KING *(Reads)* ‘So it is, besieged with sable-coloured melancholy,
I did commend the black-oppressing humour to the 225
most wholesome physic of thy health-giving air; and,
as I am a gentleman, betook myself to walk. The time

BIRON Jistě to popíše na vysoké úrovni. 190
LONGAVILLE Nestydatost na vysoké úrovni? Bůh nám pomáhej!
BIRON V čem? Abychom ji nevyslechli, nebo se jí nesmáli?
LONGAVILLE Abychom ji vyslechli a slušně se jí zasmáli, nebo ji
ze slušnosti radši ani neposlouchali.
BIRON Počkáme si, až jak to podá. Třeba to bude docela 195
zábavné.
KOKOS Ta nestydatost se dotýká mě, protože jsem se
dotýkal Jaquenetty.
BIRON Jakým způsobem?
KOKOS Způsobem nezpůsobným, pane. Nejdřív jsem 200
s ní způsobně seděl v parku na lavičce. Ale
pak jsem vstal. A ona když viděla, jak stojím,
tak to na ni zapůsobilo, že odběhla za keříček,
načež jsem ji následoval. Pokud jde o ten faktický
způsob – mezi mužem a ženou to bývá různé –, 205
pak to tedy opravdu bylo nezpůsobný.
BIRON Jak to myslíš?
KOKOS Myslím to dobře. A určitě se napravím. Pámbu
mi v tom pomáhej!
KRÁL Poslechnete si ten dopis? 210
BIRON Jako orákulum.
KOKOS To má člověk z toho, když poslouchá příkazy těla.
KRÁL *(Čte)* „Vznešený pane, náměstků boží a svrchovaný
vůdce navarrský, modlo mé duše a patroné mého
těla.“ 215
KOKOS To nebylo o Kokosovi.
KRÁL *(Čte)* „Bylo...“
KOKOS Možná bylo, když to říká, ale nebylo to tak docela,
jak to říká.
KRÁL Klid! 220
KOKOS Mně a všem lidem dobré vůle!
KRÁL Mlč!
KOKOS Jako hrob. Nic neprozradím. To vám slibuju.
KRÁL *(Čte)* „Bylo mi teskno, a tak pohroužen do smutku
vydal jsem se provětrat své chmurné myšlenky 225
na místní blahodárný vzduch a jako džentlmen si
vyrazil na špacír. Kdyže to? O šesté, kdy se hovada

- when. About the sixth hour; when beasts most graze,
birds best peck, and men sit down to that nourishment
which is called supper: so much for the time when. 230
Now for the ground which; which, I mean, I walked
upon: it is ycleped thy park. Then for the place where;
where, I mean, I did encounter that obscene and
preposterous event, that draweth from my snow-white
pen the ebon-coloured ink, which here thou viewest, 235
beholdest, surveyest, or seest; but to the place where; it
standeth north-north-east and by east from the west
corner of thy curious-knotted garden: there did I see that
low-spirited swain, that base minnow of thy mirth...'
- COSTARD Me? 240
- KING *(Reads)* 'that unlettered small-knowing soul...'
- COSTARD Me?
- KING *(Reads)* 'that shallow vassal...'
- COSTARD Still me?
- KING *(Reads)* 'which, as I remember, hight Costard...,' 245
- COSTARD O, me!
- KING *(Reads)* 'sorted and consorted, contrary to thy established
proclaimed edict and continent canon, which with...
O, with – but with this I passion to say wherewith –'
- COSTARD With a wench. 250
- KING *(Reads)* 'with a child of our grandmother Eve,
a female; or, for thy more sweet understanding,
a woman. Him I, as my ever-esteemed duty pricks
me on, have sent to thee, to receive the meed of
punishment, by thy sweet grace's officer, Anthony 255
Dull; a man of good repute, carriage, bearing, and
estimation.'
- DULL Me, an't shall please you; I am Anthony Dull.
- KING *(Reads)* 'For Jaquenetta – so is the weaker vessel
called which I apprehended with the aforesaid 260
swain – I keep her as a vessel of the law's fury;
and shall, at the least of thy sweet notice, bring
her to trial. Thine, in all compliments of devoted
and heart-burning heat of duty.
DON ADRIANO DE ARMADO.' 265
- BIRON This is not so well as I looked for, but the best
that ever I heard.

- nejvíce pasou, kdy ptáci nejvíce klovou a lid obecný
usedá k aktu výživy vulgárně zvanému večeře.
Tolik co do času. Nyní stran místa, kam má noha 230
vkročila. Říká se tam tomu Váš Park. A teď obrátím
Vaši pozornost k místu, kde jsem ke své hrůze spatřil
onu událost, jež z mého bělostného brka chrstá
tento ebenově černý inkoust, díky němuž můžete
vidět, vnímat a nahlížet celou tuto nešťastnou 235
událost. Ale vraťme se k tomu místu. Nachází se
severo-severo-východně od západního rohu východní
části vaší křivolaké zahrady. Tam zahlédl jsem toho
tulpase, toho vašeho pokleslého šibala...“
- KOKOS Mě? 240
- KRÁL *(Čte)* „toho zabeďněného nevzdělance...“
- KOKOS Mě?
- KRÁL *(Čte)* „toho mizerného taškáře...“
- KOKOS Pořád mě?
- KRÁL *(Čte)* „který se, pokud se nepletu, jmenuje Kokos...“ 245
- KOKOS Ano! Mě!
- KRÁL *(Čte)* „kterak vzdor Vaší ctěné vyhláše a velectěnému
úřednímu nařízení obcuje s – Ó, jak to moji duši
mučí, že to musím říci! –“
- KOKOS S holkou. 250
- KRÁL *(Čte)* „s odnoží naší pramáti Evy, s nositelkou
ženského pohlaví, lidově řečeno se ženou.
Jak mi má neskonalá oddanost k Vám velí,
posílám Vám ho k Vašemu laskavému vytrstání
prostřednictvím strážníka Vaší Milosti pana 255
Tomyho Mouly, což je muž dobré pověsti,
příkladného chování a neposkvěněné morálky.“
- MOULA Moula jsem, prosím, já.
- KRÁL *(Čte)* „Pokud jde o řečenou Jaquenettu, onu shora
zmíněnou křehkou nádobu, kteroužto jsem zajistil 260
s oním shora zmíněným tulpasem, podržím si ji co
předmět doličný a na Váš laskavý pokyn ji přivedu
před Vaší soudní stolicí.
Váš oddaností k Vám z celého srdce planoucí
DON ADRIANO DE ARMADO.“ 265
- BIRON To není tak dobré, jak jsem čekal, ale je to to nejlepší,
co jsem kdy slyšel.

KING Ay, the best for the worst. But, sirrah, what say you to this?

COSTARD Sir, I confess the wench. 270

KING Did you hear the proclamation?

COSTARD I do confess much of the hearing it but little of the marking of it.

KING It was proclaimed a year's imprisonment, to be taken with a wench. 275

COSTARD I was taken with none, sir: I was taken with a damsel.

KING Well, it was proclaimed 'damsel'.

COSTARD This was no damsel, neither, sir; she was a virgin.

KING It is so varied, too; for it was proclaimed 'virgin'.

COSTARD If it were, I deny her virginity: I was taken with a maid.

KING This maid will not serve your turn, sir.

COSTARD This maid will serve my turn, sir.

KING Sir, I will pronounce your sentence: you shall fast a week with bran and water.

COSTARD I had rather pray a month with mutton and porridge. 285

KING And Don Armado shall be your keeper. My Lord Biron, see him deliver'd o'er: And go we, lords, to put in practise that Which each to other hath so strongly sworn.

Exeunt Ferdinand, Longaville, and Dumain.

BIRON I'll lay my head to any good man's hat, These oaths and laws will prove an idle scorn. Sirrah, come on. 290

COSTARD I suffer for the truth, sir; for true it is, I was taken with Jaquenetta, and Jaquenetta is a true girl; and therefore welcome the sour cup of prosperity! Affliction may one day smile again; and till then, sit thee down, sorrow! 295

Exeunt.

KRÁL Nejlepší z toho nejhoršího. Tak co na to, chlape, řekneš?

KOKOS Vzácný pane, tu holku přiznávám. 270

KRÁL Nečetl jsi mou vyhlášku?

KOKOS Víم toho moc a moc o ní, ale vůbec nevím, co je v ní.

KRÁL Podle té vyhlášky je za styk se ženou rok vězení. 275

KOKOS Ale, pane, já se nestýkal se ženou, ale s holkou.

KRÁL I na holky je tam pamatováno.

KOKOS Nebyla to holka, byla ještě panna.

KRÁL I o pannách je ve vyhlášce douška.

KOKOS Pak nebyla to panna, ale služka. 280

KRÁL Služka ti z toho nijak nepomůže.

KOKOS Pak já pomůžu služce do toho.

KRÁL Slyš rozsudek! Týden ve vězení o chlebu a vodě.

KOKOS To radši měsíc o pivu v hospodě. 285

KRÁL Don Armado tě bude hlídat. Pane Birone, vy to zařídte. My zatím pojďme uskutečňovat, co jsme si teď tak slavně odpřísáhli.

Odejdou Král, Longaville a Dumain.

BIRON Vsadím svůj krk, že tyhle přísahy nám brzy budou jenom pro legraci. Pojď! 290

KOKOS Trpím za pravdu, pane, protože pravda je, že mě načápali s Jaquenettou a Jaquenetta je opravdu něco. Proto vypiju ten hořký kalich blaženosti a budu věřit, že se na mě zase jednou směla usměje. Zatím ať teda trpím! 295

Odejdou.

SCÉNA 2.
THE SAME.

Enter Don Adriano de Armado and Moth.

- ARMADO Boy, what sign is it when a man of great spirit grows melancholy?
- MOTH A great sign, sir, that he will look sad.
- ARMADO Why, sadness is one and the self-same thing, dear imp.
- MOTH No, no; O Lord, sir, no. 5
- ARMADO How canst thou part sadness and melancholy, my tender juvenal?
- MOTH By a familiar demonstration of the working, my tough senior.
- ARMADO Why tough senior? Why tough senior? 10
- MOTH Why tender juvenal? Why tender juvenal?
- ARMADO I spoke it, tender juvenal, as a congruent epitheton appertaining to thy young days, which we may nominate tender.
- MOTH And I, tough senior, as an appertinent title to your old time, which we may name tough. 15
- ARMADO Pretty and apt.
- MOTH How mean you, sir? I pretty, and my saying apt? Or I apt, and my saying pretty?
- ARMADO Thou pretty, because little. 20
- MOTH Little pretty, because little. Wherefore apt?
- ARMADO And therefore apt, because quick.
- MOTH Speak you this in my praise, master?
- ARMADO In thy condign praise.
- MOTH I will praise an eel with the same praise. 25
- ARMADO What, that an eel is ingenious?
- MOTH That an eel is quick.
- ARMADO I do say thou art quick in answers: thou heatest my blood.
- MOTH I am answered, sir. 30
- ARMADO I love not to be crossed.
- MOTH (*Aside*) He speaks the mere contrary; crosses love not him.
- ARMADO I have promised to study three years with the duke.

SCÉNA 2.
TAMTÉŽ.

Vystoupí Don Adriano de Armado a Můra.

- ARMADO Chlapče, z jakého důvodu může velkého muže atakovat melankolia?
- MŮRA Z toho důvodu, pane, že je smutnej.
- ARMADO Smutek a melankolia je přece totéž, ty trdlo!
- MŮRA To teda není, pane. 5
- ARMADO Tak čím se podle tebe smutek liší od melankolie, jalový mladíku?
- MŮRA Tím, co to s člověkem dělá, vy nanicovatý staříku.
- ARMADO Proč nanicovatý? Proč nanicovatý? 10
- MŮRA A proč jalový? Proč jalový?
- ARMADO Ržíká se přece, jalový mladíku, že mládí je jalové. Takže jalový je případné a nanejvýš trefné adjektivum.
- MŮRA A taky se říká, nanicovatý staříku, že stáří je na nic. 15
Takže nanicovatý je taky trefný tentononc.
- ARMADO Ezký a správný.
- MŮRA Jak to myslíte, pane? Jsem hezký, protože jsem správný, nebo správný, protože jsem hezký?
- ARMADO Jsi ezký, protože jsi malý. 20
- MŮRA Jen málo hezký, když jsem malý. A proč správný?
- ARMADO Správný, protože jsi mazaný.
- MŮRA To mě jako chválíte?
- ARMADO Já tě chválím doopravdy.
- MŮRA Pak já chválím krajíc chleba. 25
- ARMADO Protože je správný?
- MŮRA Ne, protože je mazaný.
- ARMADO Šak jsem ržíkal, že jsi mazaný darebák. Tvoje odpovědi mě ročilujou.
- MŮRA Už mlčím, pane. 30
- ARMADO Neci se ročilovat.
- MŮRA (*Stranou*) Zato rád rozčiluje jiné.
- ARMADO Slíbil jsem, že tři roky budu s králem estudovat.

MOTH You may do it in an hour, sir.
 ARMADO Impossible. 35
 MOTH How many is one thrice told?
 ARMADO I am ill at reckoning; it fitteth the spirit of a tapster.
 MOTH You are a gentleman and a gamester, sir.
 ARMADO I confess both: they are both the varnish of
 a complete man. 40
 MOTH Then, I am sure, you know how much the gross sum of
 deuce-ace amounts to.
 ARMADO It doth amount to one more than two.
 MOTH Which the base vulgar do call three.
 ARMADO True. 45
 MOTH Why, sir, is this such a piece of study? Now here
 is three studied, ere ye'll thrice wink: and how
 easy it is to put 'years' to the word 'three', and
 study three years in two words, the dancing horse
 will tell you. 50
 ARMADO A most fine figure!
 MOTH (*Aside*) To prove you a cipher.
 ARMADO I will hereupon confess I am in love: and as it is
 base for a soldier to love, so am I in love with
 a base wench. If drawing my sword against the humour
 of affection would deliver me from the reprobate
 thought of it, I would take Desire prisoner, and
 ransom him to any French courtier for a new-devised
 courtesy. I think scorn to sigh: methinks I should
 outswear Cupid. Comfort, me, boy: what great men 60
 have been in love?
 MOTH Hercules, master.
 ARMADO Most sweet Hercules! More authority, dear boy, name
 more; and, sweet my child, let them be men of good
 repute and carriage. 65
 MOTH Samson, master: he was a man of good carriage, great
 carriage, for he carried the town-gates on his back
 like a porter: and he was in love.
 ARMADO O well-knit Samson! Strong-jointed Samson! I do
 excel thee in my rapier as much as thou didst me in 70
 carrying gates. I am in love too. Who was Samson's
 love, my dear Moth?

MŮRA To zvládnete za hodinu, pane.
 ARMADO Nezvládnou. 35
 MŮRA Kolik je třikrát jedna?
 ARMADO Nejsm okynář, abysem uměl počítat.
 MŮRA Zato jste kavalír a hazardní hráč.
 ARMADO To přizpouštím. Ale to patří k vybavení pravého
 čentlmena. 40
 MŮRA V tom případě určitě víte, kolik hodíte, když máte
 na kostkách jednu tečku a dvě tečky.
 ARMADO Odím o jednu víc než dvě.
 MŮRA Čemuž se po křupansku říká tři.
 ARMADO Jistě. 45
 MŮRA A je v tom nějaká věda? Tady jsme se dobrali
 ke třem, sotva jste dvakrát mrknul. A když
 přidáme slovíčko „roky“ ke slovíčku „tři“,
 tak máme tři roky ve dvou slovech, a to by
 dokázala spočítat i cirkusová kobyla. 50
 ARMADO Mimorzádná dedukce!
 MŮRA (*Stranou*) Pro blbce.
 ARMADO V tom případě se ti, chlapče, s něčím svěřím.
 Jsem zamilovaný. A že pro vojáka milovat je anba,
 zamiloval jsem se do anebnice. Kdyby stačilo
 chopit se meče a od té trýzně si pomoci sám,
 zavržel bysem svůj chtíč do šatlavy a lásku bysem
 vyměnil s nějakým francouzským floutkem za
 zdvorčilostní frázi. Nechodlám totiž pro lásku
 zdychat, protože to bysem se uzdychal. Utěš mě,
 mladíku. Kdo z velikánů byl kdy zamilovaný? 60
 MŮRA Herkules, pane.
 ARMADO Božský Erkules! Ano. Ale vytas se s eště nějakou
 pádnější autoritou. Přidej, chlapče, někoho eště
 většího a slavnějšího. 65
 MŮRA Samson, Samson, pane. To byl kolos! To byl borec!
 Odněs na zádech celou městskou bránu. Jako nosič.
 A byl taky zamilovaný.
 ARMADO Pašák Samson. Silák Samson. Ale jak on umí
 přenášet bránu, já zase umím píchat svým 70
 rapírem. A taky miluji. Koho miloval Samson,
 příteli Můro?

MOTH	A woman, master.	
ARMADO	Of what complexion?	
MOTH	Of all the four, or the three, or the two, or one of the four.	75
ARMADO	Tell me precisely of what complexion.	
MOTH	Of the sea-water green, sir.	
ARMADO	Is that one of the four complexions?	
MOTH	As I have read, sir; and the best of them too.	80
ARMADO	Green indeed is the colour of lovers; but to have a love of that colour, methinks Samson had small reason for it. He surely affected her for her wit.	
MOTH	It was so, sir; for she had a green wit.	
ARMADO	My love is most immaculate white and red.	85
MOTH	Most maculate thoughts, master, are masked under such colours.	
ARMADO	Define, define, well-educated infant.	
MOTH	My father's wit and my mother's tongue, assist me!	
ARMADO	Sweet invocation of a child; most pretty and pathetic!	90
MOTH	If she be made of white and red, Her faults will ne'er be known, For blushing cheeks by faults are bred And fears by pale white shown: Then if she fear, or be to blame, By this you shall not know, For still her cheeks possess the same Which native she doth owe.	95
	A dangerous rhyme, master, against the reason of white and red.	100
ARMADO	Is there not a ballad, boy, of the King and the Beggar?	
MOTH	The world was very guilty of such a ballad some three ages since: but I think now 'tis not to be found; or, if it were, it would neither serve for the writing nor the tune.	105
ARMADO	I will have that subject newly writ o'er, that I may example my digression by some mighty precedent. Boy, I do love that country girl that I took in the park with the rational hind Costard. She deserves well.	110

MŮRA	Ženu, pane.	
ARMADO	Jaké letory?	
MŮRA	Všech čtyř, nebo tří, nebo dvou, nebo jedné z těch čtyř letor.	75
ARMADO	Jaké pleti? Pržesně.	
MŮRA	Nazelenalé jako mořská voda.	
ARMADO	Jaké letorže odpovídá tadle barva?	
MŮRA	Četl jsem, pane, že té nejlepší.	80
ARMADO	Ano, zelená barva je color de amor, barva lásky. Ale ržek bysem, že Samson u ní lásku neledal. Zamiloval se do jejího rozumu.	
MŮRA	Je to tak, pane. Měla zelený mozek.	
ARMADO	Moje čistá láska má barvu červenou a bílou.	85
MŮRA	Za těmi barvami se ale, pane, někdy skrývá děsná špína.	
ARMADO	Vysvětli mi to, zdělané robě.	
MŮRA	Stůj při mně, rozume mé maminky a mého tatínka!	
ARMADO	Pěkné a dojemné, jak se to děcko dovolává rodičů!	90
MŮRA	Je-li červená a bílá, může zdát se nevinná. Zbledne, když se provinila, a při hříchů zčervená. Strach či vina malují jí ty dvě barvy na tváři, takže lidé nepoznají, co má za svou vizáží.	95
	To je podvratná básnička, pane, proti diktátu červené a bílé.	100
ARMADO	Neznáš baladu o králi a žebračce?	
MŮRA	Před třemi sty lety ta balada pohoršila svět, ale doufám, že už je navždy ztracená. Protože kdyby se ještě někde našla, tak ani text, ani melodie nebudou stát za nic.	105
ARMADO	Budu ji muset nechat zase složit, abysem svůj oulet nečím podložil. A tohle je parádní precedente. Protože, chlapče, já se zamiloval do té olky, kterou jsem sebral v parku s tím plytkým pochůnkem Kokosem. Zasouložila by si něco lepšího.	110

MOTH	<i>(Aside)</i> To be whipped; and yet a better love than my master.	
ARMADO	Sing, boy; my spirit grows heavy in love.	
MOTH	And that's great marvel, loving a light wench.	115
ARMADO	I say, sing.	
MOTH	Forbear till this company be past. <i>Enter Dull, Costard, and Jaquenetta.</i>	
DULL	Sir, the duke's pleasure is, that you keep Costard safe: and you must suffer him to take no delight nor no penance; but a' must fast three days a week. For this damsel, I must keep her at the park: she is allowed for the day-woman. Fare you well.	120
ARMADO	I do betray myself with blushing. Maid!	
JAQUENETTA	Man?	
ARMADO	I will visit thee at the lodge.	125
JAQUENETTA	That's hereby.	
ARMADO	I know where it is situate.	
JAQUENETTA	Lord, how wise you are!	
ARMADO	I will tell thee wonders.	
JAQUENETTA	With that face?	130
ARMADO	I love thee.	
JAQUENETTA	So I heard you say.	
ARMADO	And so, farewell.	
JAQUENETTA	Fair weather after you!	
DULL	Come, Jaquenetta, away! <i>Exeunt Dull and Jaquenetta.</i>	135
ARMADO	Villain, thou shalt fast for thy offences ere thou be pardoned.	
COSTARD	Well, sir, I hope, when I do it, I shall do it on a full stomach.	
ARMADO	Thou shalt be heavily punished.	140
COSTARD	I am more bound to you than your fellows, for they are but lightly rewarded.	
ARMADO	Take away this villain; shut him up.	
MOTH	Come, you transgressing slave; away!	
COSTARD	Let me not be pent up, sir: I will fast, being loose.	145

MŮRA	<i>(Stranou)</i> Nasekat na zadek. A lepšího milence, než je můj pán.	
ARMADO	Zpívej, ochu, neboť těžce smutním.	
MŮRA	Po lehké holce. Úžasné!	115
ARMADO	Povídám, zpívej!	
MŮRA	Vydržte, než tihle přejdou. <i>Vystoupí Moula, Kokos a Jaquenetta.</i>	
MOULA	Pane, král vám poroučí, abyste tady Kokosa orestoval, aby se jako kál a neflákal. A taky se musí třikrát tejdně postit. Tuhle slečnu mám ubytovat přes noc na strážnici. A přes den bude dojit krávy. Na shledanou.	120
ARMADO	Prozradí mě ruměnc. Señorita, slečno!	
JAQUENETTA	Pane?	
ARMADO	Naštívím tě na strašnici.	125
JAQUENETTA	Ta je kousek odtud.	
ARMADO	Já vím, kde ji máš.	
JAQUENETTA	Pane, vy jste tak chytrý!	
ARMADO	Ržeknu ti něco úžasného.	
JAQUENETTA	Už teď žasnu.	130
ARMADO	Já tě miluji.	
JAQUENETTA	Beru na vědomí.	
ARMADO	A proto našlehanou.	
JAQUENETTA	Přeju krásný den.	
MOULA	Jaquenetto, jdeme! <i>Odejdou Moula a Jaquenetta.</i>	135
ARMADO	Lotrže, za svoje provinění se budeš postit. A milosti se dlouho nedočkáš.	
KOKOS	Samozřejmě, pane, ale mohl bych na ni čekat s plným žaludkem?	
ARMADO	Dostaneš ržádnou oplatu.	140
KOKOS	Tak to si mě, pane, vážíte víc než svých sluhů, protože ty moc řádně neplatíte.	
ARMADO	Odved' toho darebáka. Za katr!	
MŮRA	Pojď, výtržníku. Jdeme!	
KOKOS	Nemůžete mě pustit? Já se budu postit na svobodě.	145

- MOTH No, sir; that were fast and loose: thou shalt to prison.
- COSTARD Well, if ever I do see the merry days of desolation that I have seen, some shall see.
- MOTH What shall some see?
- COSTARD Nay, nothing, Master Moth, but what they look upon. It is not for prisoners to be too silent in their words; and therefore I will say nothing: I thank God I have as little patience as another man; and therefore I can be quiet. 150
Exeunt Moth and Costard.
- ARMADO I do affect the very ground, which is base, where her shoe, which is baser, guided by her foot, which is basest, doth tread. I shall be forsworn, which is a great argument of falsehood, if I love. And how can that be true love which is falsely attempted? Love is a familiar; Love is a devil: 160
there is no evil angel but Love. Yet was Samson so tempted, and he had an excellent strength; yet was Solomon so seduced, and he had a very good wit. Cupid's butt-shaft is too hard for Hercules' club; and therefore too much odds for a Spaniard's rapier. 165
The first and second cause will not serve my turn; the passado he respects not, the duello he regards not: his disgrace is to be called boy; but his glory is to subdue men. Adieu, valour! Rust, rapier! Be still, drum! For your manager is in love; yea, 170
he loveth. Assist me, some extemporal god of rhyme, for I am sure I shall turn sonnet. Devise, wit; write, pen; for I am for whole volumes in folio.
Exit.

- MŮRA Ne, to by byl nepřipustný půst. Půjdeš bruchet!
- KOKOS Jestli si ještě někdy užiju těch šťastných dnů zoufalství, co jsem si vytrpěl, tak to bude někdo koukat.
- MŮRA Na co?
- KOKOS Na nic, pane Můra, jen na to, co vidí. Když je někdo zavřenej, tak má zavítat zobák, takže já už radši mlčím. Díky bohu, že na mně se dá dříví štípat, jinak bych vám řek něco extra peprnýho. 150
Odejdou Můra a Kokos.
- ARMADO Zbožňuju přízemní zem, na niž vkročila její 155
eště přízemnější botka na té ze všech nejprízemnější nožce. Tím, že jsem se zamiloval, se pronevěřuju sám sobě. A jak může věrná láska obstát předeš takovou pronevěrou? Láska je náš anděliček mujstrašniček. Ale láska je i ďábel, ďábel 160
té nejchorší kategorie. Przemohla přece i Samsona, a jaký to byl borec, přechytračila i Šalamouna, a jaký to byl mudrc! Amor skolí svým tupým šípem i Erkulův kyj, natož pak rapír španělského seňora. Ani v jedné známé poloze na něho nemám. 165
Výpad zeprzedu je na něho krátký a obchvat zesadu je mu k smíchu. Ten posměšně nazývaný kluk slavně odrovná i největší velikány. Sbohem, chrabrosti, zrezni, rapíre, umlkní, bubne! Váš pán se zamiloval. Nyní mi, bože básníků, pomáchej, neboť se mi 170
v lavě skládá sonet. Inspirace, tryskej, a ty, pero, piš, protože ve mně je poezie na několik svazků.
Odejde.

ACT II.

SCENE 1.

THE SAME.

Enter the Princess of France, Rosaline, Maria, Katharine, Boyet, Lords, and other attendants.

BOYET	Now, madam, summon up your dearest spirits: Consider who the king your father sends, To whom he sends, and what's his embassy: Yourself, held precious in the world's esteem, To parley with the sole inheritor	5
	Of all perfections that a man may owe, Matchless Navarre; the plea of no less weight Than Aquitaine, a dowry for a queen. Be now as prodigal of all dear grace As Nature was in making graces dear	10
	When she did starve the general world beside And prodigally gave them all to you.	
PRINCESS	Good Lord Boyet, my beauty, though but mean, Needs not the painted flourish of your praise: Beauty is bought by judgement of the eye, Not uttered by base sale of chapmen's tongues: I am less proud to hear you tell my worth Than you much willing to be counted wise In spending your wit in the praise of mine. But now to task the tasker: good Boyet, You are not ignorant, all-telling fame Doth noise abroad, Navarre hath made a vow, Till painful study shall outwear three years, No woman may approach his silent court: Therefore to's seemeth it a needful course, Before we enter his forbidden gates, To know his pleasure; and in that behalf, Bold of your worthiness, we single you As our best-moving fair solicitor. Tell him, the daughter of the King of France, On serious business, craving quick dispatch,	15 20 25 30

JEDNÁNÍ II.

SCÉNA 1.

TAMTÉŽ.

Vystoupí Francouzská princezna, Rosalina, Marie, Katrin, Boyet, šlechta a sloužící.

BOYET	Odvahu, madam, uvědomte si, koho váš otec, pan král, posílá, za kým a s jakým velkým posláním. Vy, před ním celý svět se sklání s úctou, se setkáte s tím, který v sobě má veškeré přednosti, jež zdobí muže. Od navarrského krále jdete žádat Akvitánii, věno královně. A proto nešetřete půvaby, jimiž vás obdařila příroda, vždyť zatímco k ostatním byla skoupá, vám nadělila vrchovatě krásy.	5
PRINCEZNA	Boyete, má krása, byť je skrovná, nepotřebuje šminkování chválou. Krásu ocení spíše němý zrak než vychvalování jak na trhu. Mě těší míň vás slyšet, jak jsem skvělá, nežli vás těší, když se můžete blýsknout svým komplimentem na můj účet. Teď ale k věci. Drahý Boyete, jistě jste slyšel, že navarrský král se zapřisáhl, že během tří let, které chce strávit pilným studováním, na jeho tichý dvůr nevkročí žena. Je tedy třeba dřív, než vstoupíme do zakázaných bran, zjistit, co míní. Vás coby nejlepšího diplomata pověřujeme tímto úkolem. Řekněte králi, že do jeho země dorazila francouzská princezna pověřená význačným posláním.	15 20 25 30